

Prof. JEFFREY D. SACHS

Radikal İslam'la savaş

Batı'nın, **Arap dünyasına kendi kendini yönetmesi ve Batı'dan askeri müdahale olmadan kendi yolunu çizmesi için** izin verme vakti geldi. Ve kendi kendini yöneten bir Arap Orta Doğu'sunun barışçıl bir küresel kavşak ve bir bilim, kültür ve kalkınma ortağı olmayı seçeceğine inanmak için cesaret verici sebepler var.

Jeffrey D. Sachs Columbia Üniversitesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Profesörü, Sağlık Politikası ve Yönetimi Profesörü ve Dünya Enstitüsü Direktörüdür. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne Milenyum Kalkınma Hedefleri konusunda Özel Danışmanlık yapmaktadır.

Fransa Başbakanı Manuel Valls, Fransa'nın radikal İslam'la savaştığını söylerken mecazen konuşmuyordu. Gerçekten de hazırlık aşamasında olan tam teşekküllü bir savaş söz konusu ve Paris'teki çirkin terör saldırıları da bunun bir parçasıydı. Ancak, savaşların çoğu gibi, bunda da dinden, bağnazlıktan ve ideolojiden fazlası var. Bu ayrıca bir jeopolitik mesele ve bunun nihai çözümü de yine jeopolitikte yatmakta.

Paris, New York, Londra ve Madrid'de işlenenlere benzer, sayısız kafeye, alışveriş merkezine, otobüse, trene ve gece kulübüne yapılan saldırı türünden suçlar masumların kasten öldürülmesine yol açtığı ve topluma korku salmayı amaçladığı için en temel insani değerlerimizi aşağılıyor. Bunların deli ya da sosyopat işi olduğunu söylemeye alıştık ve faillerinin aklını kaçırmış olmasının ötesinde bir açıklamanın olabileceği fikri bile bize itici geliyor.

Ancak, çoğu zaman, terörün kökeninde delilik yatmaz. Bu daha çok bir savaş eylemidir ama düzenli devletler ve bunlara bağlı ordularca yapılan savaştan çok, zayıflarca yapılan savaştır. İslami terör bugün Orta Doğu'da yapılan savaşların bir yansıması, daha doğrusu bir uzantısıdır. Ve dış güçlerin de işe karışmasıyla beraber bu savaşlar sürekli şekil değiştiren, genişleyen ve şiddeti giderek artan tek bir bölgesel savaş haline geliyor.

Örneğin Amerikalı ya da Fransız Müslümanların Afganistan, Suriye ve Yemen'deki eğitim kamplarında kazanacakları cihatçı bakış açısına göre, günlük hayat son derece şiddet içerikli. ABD'ye, Fransa'ya ve diğer Batılı güçlere ait bombalardan, insansız hava araçlarından ve askeri birliklerden gelen ölüm her yere yayılmış. Ve kurbanları da çoğu zaman evleri, düğün törenlerini, cenaze törenlerini ve toplum toplantılarını vuran Batı kaynaklı darbelerin yol açtığı masum "ikincil hasar".

MÜSLÜMANLARA VERİLEN MESAJ NEDİR?

Yüz yıldır, Batı'nın ezici gücüyle kışkırtılmış sayısız savaşta ve askeri çatışmada Müslümanları alçakça öldürdüğünü kabul etmeye biz Batılıların dili varmıyor ve çoğumuz buna inanmayı reddediyoruz. Irak'ın 2003 yılında ABD liderliğinde işgal edilmesiyle Müslümanlara verilen mesaj nedir? Tamamen sahte iddialara dayanan bir savaşta çok mutedil bir tahminle 100 binden fazla Iraklı sivil öldü. ABD, sivil katliam yapıldığını kabul etmek şöyle dursun, özür bile dilemedi.

Ya da yakın zamanda yaklaşık 200 bin Suriyelinin öldüğü, 3.7 milyonun ülkeden kaçtığı ve 7.6 milyonun ABD, Suudi Arabistan ve diğer müttefik kuvvetler tarafından alevlendirilen bir iç savaş sebebiyle ülke içinde yerinden edildiği Suriye'yi ele alalım. 2011 yılından bu yana, CIA ve ABD'nin müttefikleri Devlet Başkanı Beşar El Esad'ı devirmek amacıyla silah, finans ve eğitim sağladı. ABD ve onun müttefikleri için bu savaş Esad'ın hamileri olan İran ve Rusya'yı zayıflatma amaçlı dolaylı bir savaştan başka bir şey değildi. Ancak Suriyeli siviller de savaşta harcanan askerlerdi.

Batı'da İslami terör olmadan çok önce, Birleşik Krallık, Fransa ve ABD diplomatik hilelere bel bağlıyordu ve Batı'nın bölgedeki siyasi kontrolünü hissettirmek ve sürdürmek için Orta Doğu'da darbeler, savaşlar ve örtülü operasyonlar başlattı. Tarihçiler bu iğrenç hikâyeyi bilir ama çoğu Batılı bilmez (müdahalelerin

çoğu örtülü olduğundan bilmeyenlerin sayısı hiç de az değildir). Osmanlı İmparatorluğu'nun 100 yıl önce yıkılmasının ardından, Batılı güçler çeşitli nedenlerle Orta Doğu'yu kontrol etmenin peşine düşmüş ve petrolden iddia edilen haklar, uluslararası deniz yollarına erişim, İsrail'in güvenliği ve Mısır, Suriye, Irak ve İran'da Rusya ile jeopolitik rekabet de bu nedenler arasında.

ABD'nin bölgedeki altı ülkede (Afganistan, Bahreyn, Cibuti, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman ve Türkiye) 20'den fazla askeri üssü ve Mısır, Kuveyt, Katar ve Suudi Arabistan dâhil başka birçok ülkede de geniş ölçekli askeri mevzileri var. Afganistan'da Sovyetlerle savaşmak için mücahitleri silahlandırarak ve eğiterek (aslında El Kaide'nin öncüsünü kurarak), 1980'lerde Irak-İran savaşını canlandırarak, 2011 yılından bu yana Esad'ı devirmeye çalışarak, son yıllarda da insansız hava araçlarıyla acımasız saldırılar yürüterek onlarca yıldır şiddeti finanse etti.

ARAP ORTA DOĞU'SU BARIŞÇIL BİR KÜRESEL KAVŞAK OLABİLİR

Batıdaki cihatçı terör saldırılarının nispeten yeni ve sadece son kuşakta meydana gelmiş olması, bunların Orta Doğu savaşlarının bir geri tepmesi ya da en azından bir uzantısı olduğunu gösterir. Birkaç istisna hariç, saldırıya uğramış olan ülkeler 1990 sonrasında Batı'nın liderliğinde Afganistan, Irak, Libya ve Suriye'de yapılan askeri operasyonlara katılmış olanlar. Biz nadiren kulak versek de, teröristler eylemlerini bizzat politik yollarla yapıyor. Teröristlerin söyledikleri gerçekler genellikle sadece özet geçiliyor. Ama işin aslı şu ki, Batı'da ya da Batılı elçiliklere ve personele karşı yapılan terör saldırılarının neredeyse tamamında, bunların Batılıların Orta Doğu'ya burunlarını sokmalarına yapılmış bir misilleme olduğu mesajı veriliyor. Paris'teki teröristler Fransa'nın Suriye'deki operasyonlarına işaret ediyordu.

Açıkçası, Batı'nın yaptıkları İslamcı terörü zerre kadar haklı göstermez. Bu eylemlere dikkat çekilmesinin nedeni Batı'daki İslamcı terörün, teröristler için neyi temsil ettiğini açıklığa kavuşturmak ve Orta Doğu'daki şiddetin daha geniş bir cepheye yayılması. Batı bu cepheyi oluşturmak için elverişli aktörleri silahlandırarak, dolaylı savaşlar başlatarak ve çok fazla sayıda sivilin canına kıyarak çok şey yaptı.

Radikal İslam terörünü bitirmek için Batı'nın Orta Doğu'yu kontrol etme amaçlı savaşlarına son vermesi gerekiyor. Neyse ki, Petrol Devri yavaş yavaş sona geliyor. Bu bitişi daha da hızlandırmalıyız. İklimin güvenliği için fosil yakıt kaynaklarının çoğunu toprakta bırakmamız gerekecek. Batı'ya müdahale motivasyonu veren diğer eski etkenler de artık geçerli değil. İngiltere'nin sömürge Hindistan'a giden ticaret yollarını korumaya artık ihtiyacı yok ve ABD'nin de Sovyetler Birliğini kontrol etmek için askeri üslere ihtiyacı yok.

Batı'nın, Arap dünyasına kendi kendini yönetmesi ve Batı'dan askeri müdahale olmadan kendi yolunu çizmesi için izin verme vakti geldi. Ve kendi kendini yöneten bir Arap Orta Doğu'sunun barışçıl bir küresel kavşak ve bir bilim, kültür ve kalkınma ortağı olmayı seçeceğine inanmak için cesaret verici sebepler var.

Arap dünyası bu yardımsever rolü geçmişte oynamıştı ve bunu yine yapabilir. Bu bölge yetenekli insanlarla dolu ve bölgedeki büyük çoğunluk hayatlarına barış içinde devam etmek, çocuklarını sağlıklı ve güvenli bir ortamda yetiştirmek, küresel topluma katılmak istiyor. Onların refah ve insani güvenlik hedefleri bizim de hedefimiz.

Telif Hakkı: *Project Syndicate, 2014.*
www.project-syndicate.org

Batı'nın yaptıkları İslamcı terörü zerre kadar haklı göstermez. Bu eylemlere dikkat çekilmesinin nedeni **Batı'daki İslamcı terörün, teröristler için neyi temsil ettiğini açıklığa kavuşturmak ve Orta Doğu'daki şiddetin daha geniş bir cepheye yayılması**. Batı bu cepheyi oluşturmak için elverişli aktörleri silahlandırarak, dolaylı savaşlar başlatarak ve çok fazla sayıda sivilin canına kıyarak çok şey yaptı.